

4) 'অধোদ্রাঘী' অনুসারে 'অং' হিঙ' কাক বলে?

(h) खान, खान, र्नातुलिक इति बल?

(1) 'সূত্র' কয় প্রকার ও কি কি?

(i) 'ସତୀ' ଲେଖକ କିମ୍ବା 'ଲେଖକ' ଲେଖକ କି?

(K) 'আধিক্য' ~~কম~~ কৰ্মম 'মূলে' 'আধিক' শব্দৰ অৰ্থ কি?

(1) 'रमा मात्रा सह आस्यति' - तद्व्याजित मल
पिच्छिन्नि निर्मल, कदम्ब ।

Ans: 'मात्रा' (मात्रा मात्र) - एकाग्र महार्थ
- 'द्वितीया' शिष्टि शब्द।

Meeting

06

FEB • TUE

Week - 06 ■ (037-329)

February 2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

(m) अन्ति कर्तुः यण् + अचि = यणचि ।

(n) 'पद' बन्तु कि (वाक्यान्त) ?

Ans: 'सुखिष्ठं' पदम् अर्थः सुखं
उ विष्ठं शकारं बन्तु पद ।

(o) परिमार्ज्य अत्रमा विदितुं एकादि केनाश्नुत
मात्र ।

Ans: 'ह्याना वीदिः' अर्थः एक ह्यन्त
परिमित धान ।

(2) (a) अन्ति विष्णुः

तिङ्-न्तम् = तिङ् + अन्तम् ।

वचनोऽनुनासिकः = वचनः + अनुनासिकः ।

गायकः = गौ + अकः । हलीषा = हल + ईषा ।

नीरवः = निः + रवः । प्रेजते = प्र + एजते ।

स्पृहेता = स्पृह + इता ।

संयुक्तेऽप्रधाने = संयुक्ते + अप्रधाने ।

ब्रह्मर्षिः = ब्रह्म + ऋषिः ।

(b) अन्ति कर्तुः

यदि + अपि = यद्यपि । उप + एहि = उपैहि ।

प्राक् + एव = प्रागेव । नौ + इकः = नाविकः ।

तुल्य + आरूपः = तुल्यारूपः ।

पतन् + तरुः = पतन्तरुः ।

गौ + अक्षः = गवोक्षः । निः + रोगः = नीरोगः ।

(c) ~~अन्ति~~ विदितुः (क) विदितुः विदितुः केनाश्नुत

Diligence is the mother of good fortune. - Benjamin Disraeli

2024

Notes

Appointment

Meeting

Ans: নিকষা খোজ দিগীয়া।

(অ) লক্ষ্য সেবিতা ইতিঃ। - 'অবৃত্তঃ কণা' মূলে কর্তৃকারক। 'কর্তৃকরণেদ্যোদ্ধৃগীয়া' মূলে কর্তৃকারক হুগীয়া।

(অ) বাস্তব বাস্তব ইতিঃ। কর্তৃকারক হুগীয়া।

(ঘ) লোকাঃ কন্দতি বৃকঃ। হেতুর্থ লক্ষ্যমী।

(ঙ) মাতুঃ অবতি। - 'ষষ্ঠী লেস' মূলে অম্বক ষষ্ঠী।

(চ) অম্বাত বম্বত কোকিলঃ কুজতি।

Ans: 'যম্য চ লেস লেসকনম' মূলে লেস অম্বমী বিজি।

(ফ) পুত এবং অপুত বলত কি বামাম?

Ans: ক্রিয়াত্রিবিধি অবক বলে পুত অব।

এক বামানো ক্র অববর্ত ওপক তিন অধ্যায় লেন হু। এমন উ।

অপুত :- 'ইদুদেদ্বিবকনং অপুতম' অর্থঃ ইকাবাত, উকাবাত এবং একাবাত দিবকনং অপুতম সংজ্ঞা হু। মমা - ইহী, যিষ্ গাশ ইত্যাদি। এদঃ অশ পবর্জী অববর্ত অকি হু না। এমন, যিষ্ + ইমো = যিষ্ ইমো।

08

FEB ■ THU

Week - 06 ■ (039-327)

4th Semester - 2023

February 2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29		

Sanskrit programme,

Date - 03/09/24

SANS-G-CC-T-04

Boalia

1. (a) 'इलकुम्' शब्द कयाँ नद जाह?

नदगुलिबु केनका कर।

Ans: दुहि नद जाह। यथा - इल-एव-अकुम्।

(b) 'अन' ए कदगुलि बर गृहीत हय?

अत्राहार-विशेषक शब्द (लघु)।

Ans: 'अन' दुहि। एकाँति 'अइके' एहे दिनटि

बर बोझाय। द्वितीय 'अन' अत्राहार

अ, इ, उ, ए, ओ एकाँति एकर दीर्घावर बा, के,
 के एकराकर बोझात हय।

द्वितीय 'अन' अकल-धरुवन-एव-इ, य,

व, व एव-ल (के) बोझाय।

अत्राहार-विशेषक शब्द → 'आदिब्रह्म आह्वय'।

(c) 'इल' उ 'अन' बलात कि बोझाय?

Ans: इल = अकल-धरुवन (आदिब्रह्म-शब्द)।

अन = अकल-धरुवन-उ-धरुवन।

(d) 'डेदाउ' बलात कि बोझाय? 'डेदि' कानगुलि?

Ans: 'डेदेकदाउ' अर्थात् जगयुक्त

जानु अद्विती केकारन-ज्ञान-देविदाल

केनर-अह-एव-डेदाउ अंजा हय।

डेकार-अनुबन्ध-वर्णक-डेदि बल।

Our nature is the mind. And the mind is our nature. - Bodhidharma

NON

Notes

Appointment

Meeting

10

FEB ■ SAT

Week - 06 ■ (04-325)

February 2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29		

- (1) 'উপদেশ' শব্দের দ্বারা কী বোঝায়?
 নিম্নলিখিত বাক্যটির অর্থ লেখ: 'সূত্রস্থিত
 মতঃ সূত্রান্তরাদনুবর্তনীয়ঃ মৰ্ত্ত্ব'।

Ans: 'উপদেশ' আশ্রয়কৃত, অর্থঃ পানিনি,
 কাত্যায়ন এবং পাণ্ডুরানি - এরা
 পানিনিয়াকৃত আদ্য বা প্রথম
 ব্যাকরণমতঃ। এদের উচ্চারণই উপদেশ।
 যাতু, সূত্র, মত, উনাদি, লিঙ্গানুশাসন, তথা
 আশ্রয়, প্রত্যয় ও আদেশ ~~সম~~ সম্বন্ধে
 তাঁদের এই উচ্চারণ, তাই বলে উপদেশ।
 প্রসঙ্গ উদ্ধৃত বাক্যটির অর্থ: - সূত্রস্থিতে
 অদৃষ্ট মতঃ সূত্রান্তর হতে মৰ্ত্ত্ব গ্রহণ করতে
 হবে।

- (2) মাহেশ্বরসূত্রে কোর বর্ণটি দু'বার উচ্চারিত
 উপদিষ্ট হয়েছে? ইহা কী?

SUN 11 Ans: ই দু'বার উপদিষ্ট। উপদেশে অত্র ইন-
 বা যুক্তবর্ণক ইহা বলে।

- (3) 'প্রত্যয়' কী? → ইকারান্ত, উকারান্ত ও
 একারান্ত দ্বিচ্ছন্দঃ অম্বর অঙ্কায়।
 মতঃ - ষিটু, মুণী, ফলে ইত্যাদি।

- (4) ~~অকমিতমঃ~~ 'অকমিতমঃ' সূত্র 'অকমিতমঃ'

You change your life by changing your heart. - Max Lucado

IANONI

Notes

Appointment

Meeting

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

पदार्थ अर्थ की ?

Ans: अणुआनादि कारकद्वारा अविच्छिन्न
कारक एकत्रित रहने। एवं कर्मकारक
अंश है। यमन - शां. लक्ष्मि भूः।

(m) पदार्थानामात्र अथवा विच्छिन्न एकत्रि
पदार्थानां नाड।

Ans: लक्ष्मि कीर्ति।

2. (a) अन्ति :

अत् + इड् = अट्टिड्। यण् + अघि = यणचि।

तस्मिन् + इति = तस्मिन्निति। षड् + नवतिः =
षण्णवतिः। अच् + अनुनासिकः = अजनुनासिकः।
रामः शैते = रामश्चैते, रामः शैते।
विष्णु + उदयः = विष्णूदयः।

(b) अन्तिविच्छिन्नः मनोरथः = मनः + रथः।

अहरहः = अहन् + अहः। उपौषति = उप + ओषति।

गङ्गौघः = गङ्गा + ओघः। देवाधिह = देवौ + इह।

देवाधिह = देवौ + इह। अपेन्द्रः = अप + इन्द्रः।

सुधुपास्यः = सुधी + अपास्यः।

(d) कारकविच्छिन्नः

(i) लक्ष्मि कृतिः नाडि। → विष्णुपदार्थिकरत्न
अश्वमी। विष्णुपदार्थिक जायाव। कारकश्रुत -

The greatest obstacle to discovery is not ignorance - it is the illusion of knowledge - Daniel J. Boorstin

আধারস্থিরকরণম্। বিলভিস্থ -
'সমস্যাধিকরণ' চ।

(ii) অগ্নিনা পচতি। → 'সাম্বন্ধক' করণম্
স্থিত করণ কারক। 'কর্তৃকরণ' প্রাপ্তনীয়া
স্থিত করণ কারক হুণীয়া।

(iii) সুখাঃ কীর্তিঃ সম্ভাতি।

'অবশিষ্ট' স্থিত অকর্মিত কর্ম দ্বিতীয়া।
কর্ম কারক। 'কর্মনি দ্বিতীয়া' স্থিত কর্ম
দ্বিতীয়া।

(iv) বিদ্যায় জ্ঞানং বিবৃতি।
- সমস্যাধার চুর্নী।

(v) অশ্বাঃ যজ্ঞদত্তাঃ আগ্নে পচতি।
কর্তব্য প্রশমা।

(vi) স্বর্গাঃ আগতঃ। অশ্বাদান পঞ্চমী।

(vii) কলার নদীয়া। অধিকরণ অষ্টমী।
অশ্বাদান (কর্মণিক আধার) ইত্যেহ।

2(f) অশ্বিতা' ও ~~অশ্বিতা~~ 'অশ্বিত' বলাত কী লক্ষ্য?
অশ্বিতা ইহা দুই বর্ণের মিলন। পদ্য: সান্নিকর্ষ:
অশ্বিতা।

'সমস্যাধার: স্ববিত: অর্থঃ যে অচল্য স্বত্রে উদাত্ত
ও অনুদাত্ত এই দুই বর্ণের সমস্যাধার বা মিলন ঘটে তাকে
With self-discipline almost anything is possible. - Theodore Roosevelt স্ববিত বলা।